

110 år med yngre leger

AKTUELT I FORENINGEN

VILDE BAUGSTØ

vilde.baugsto@legeforeningen.no

Samfunnspolitisk avdeling

Ylf har tatt mange kamper for sine medlemmer. Hva ser de tre siste lederne av foreningen tilbake på? Og hva blir viktig for Ylf i fremtiden?

HISTORISK STREIK: Ylf har kjempet mange kamper for sine medlemmer. Her fra sykehusstreiken i 2016 om kollektivt vern. Foto: Legeforeningen.

Yngre legers forening (Ylf) ble dannet allerede i 1911 – hele 50 år før overlegene stiftet sin egen forening. Da jobbet yngre sykehusleger ofte gratis og trengte derfor et langt sterkere rettsvern. Foreningen hadde magre kår under oppstarten, og medlemsmassen var beskjeden. Det var ikke før i 1948, da foreningen ble et foreningsledd i Legeforeningen, at medlemstallet økte raskt. Og medlemstallet fortsetter å øke: Bare de siste ti årene har over 3000 medlemmer kommet til i Ylf.

Nåværende leder, Kristin Utne, ble valgt i 2019 og gjenvalgt våren 2021. Når hun får spørsmål om det viktigste Ylf har jobbet med under hennes lederperiode, er det vanskelig å komme utenom koronaen.

– Samtidig kan du si at det viktigste er det vi har jobbet med i mange år, som ligger under formålsparagrafen vår, nemlig arbeidsmiljø, bedre lønnsvilkår og spesialistutdanning for yngre leger. Men det å sikre noenlunde forutsigbarhet for sykehusleger midt under en pandemi, har så klart tatt mye fokus, sier hun.

Pandemihåndtering var kanskje ikke akkurat det hun så for seg da hun ble valgt til leder, men Utne understreker at det har vært et utrolig viktig arbeid.

– Vi så nemlig hva som kunne skjedd hvis vi ikke hadde vært der og fått på plass avtaler. Noe av det viktigste en fagforening gjør er å sikre det vi allerede har avtalt. Vi var for eksempel opptatt av at ingen skulle tape lønn fordi de ble omplassert under pandemien. Det klarte vi å få gjennom, forteller hun og legger til:

– Men jeg må også nevne at vi fikk en stor seier med ny kompetansestige for leger i spesialisering. Den er tilpasset en ny spesialisetsstruktur og er noe Ylf har jobbet med over tid.

Streik og vaktfritak for gravide

Hver Ylf-leder har sine seire å se tilbake på. Christer Mjåset ledet foreningen fra 2015 til 2019. I dag er han viseadministrerende direktør i Helseplattformen AS.

– Da jeg begynte var foreningen virkelig i oppoverbakke. Vi hadde tapt en rettsak og mistet vaktfritak for gravide, spesialistkomiteene var i ferd med å legges ned, og i tillegg til det fikk vi innføring av individuelle planer, det vil si at man forsøkte å luke vekk rullerende vaktplaner i sykehusene. Det siste førte etter hvert til at vi så oss nødt til å aksjonere. Høsten 2016 fikk vi derfor en historisk lang legestreik, forteller Mjåset, som selv ble streikeleder.

Bakgrunnen for streiken, forteller han, var at arbeidsgiver ønsket å omtolke avtalen som er knyttet til hvordan man planlegger vakter for sykehusleger. Denne individuelle vaktplanleggingen ville føre til tap av forutsigbarhet, større vaktbelastning og forringet arbeidsmiljø for sykehuslegene.

Streiken endte med tvungen lønnsnemnd, som vil si at legene ble tvunget til å gå i gang med arbeidet igjen.

– Men da hadde vi aksjonert i over en måned over hele landet, så arbeidsgiver turte faktisk ikke å ta i bruk den nye tolkningen de hadde forsøkt å sette i verk. I tillegg tok vi nemdas avgjørelse rettens vei, og så vant vi den runden. Da måtte vi tilbake til forhandlingsbordet med Spekter, og vi fikk landet en enighet. Da fikk vi også i havn at vaktfritak for gravide skulle komme tilbake. Så det var en stor seier og et veldig viktig steg i Ylfs historie – vi forsvarte makten en fagforening skal ha ut over utvidet arbeidstid, understreker Mjåset.

Faste stillinger og fremtiden

Johan Torgersen er i dag divisjonsdirektør i Helsedirektoratet, og ledet Ylf fra 2011 til 2014. Han husker godt tiden som leder for de yngre sykehuslegene.

– For meg er det umulig å ikke nevne arbeidet med faste stillinger for leger i spesialisering, både prosessen og resultatet. Vi brukte mye tid på å argumentere overfor arbeidsgiver hvorfor det var viktig, så endte vi også i en situasjon hvor dette ble prøvd rettslig. Det nådde ikke frem, og vi var til og med i Høyesterett og prosederte den saken. Høsten 2013 tok vi spørsmålet opp i forhandlinger med Spekter, og da nådde vi en avtale om fast ansettelse.

Når Ylf nå fyller 110 år, er Kristin Utne i sin andre periode som leder. Hva mener hun blir Ylfs utfordring i fremtiden?

– Vi har gått fra en tid med faglig styring av sykehusene, til en mer instrumentell, HR-styrt, styring. Legerollen og faget vårt er laget for å passe inn i et faglig styresett, og jeg er redd for at flere kommer til å bli demotiverte og være misfornøyde på jobb når vi blir brikker i et puslespill på et sykehus der alt bare skal «gå opp». Vi mister autonomien i egen jobb. Det må Ylf jobbe for å motvirke.

Publisert: 13. desember 2021. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.21.18.13

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 14. juli 2026.